

Izhaja 10.
dan vsacega
meseca.

POPOTNIK

Velja za celo
leto 3 gold. za
pol leta 1 gold.
60 kr.

List za šolo in dom.

III. leto.

V Celji, 10. avgusta 1882.

8. list.

Veliki srpan.

Sapica lahna čez polje pihlja;
Škerjanček vesel se v njej koplje.
Redko kde kapljica rosna miglja,
Ker čuti že žarkece tople.
Krepko nabija kmet svojo kosó,
Srpove ójstri mu jeklo trdó.

Pridne žanjice na njivo hité,
In tipajo srpov ojstrino.
V snope vršijo-čez malo-lepe,
Ostalo na polji - zimino.
Gosto se pesmica sladka glasi,
V slavo srpanu velikem doni!

Vedno bolj solnce pripeka gorko;
Po čelu znoj vroči jim teče.
Senčica hladna je vabi ljubo,
K počitku za ude trpeče.
Bister spod grma virček curla;
Krepke vodice za žejo jim da.

Srpek svoj pridne ko spet zavrté,
Se žito v naročje podira.
Vnukinje rožic pomladnih lepe,
Pod jeklom, purpel'ca umira.
Zadnji za žetev sedaj je čas,
Mlatič že drobil rad zlati bi klas.

Pika pok, pika pok, krog se glasi;
Pšenica plev čista shranjuje.
Ječmen in oves rumeni kosi,

V vrtu tud rožice krasno cveto,
Nageljci, klinčki, georgine.
Solnčnica k solncu povzdiga glavo,
Kitajske cvetejo nebine.
Bučelico vabi rožnata slez,
V cvete globoke, na strdnato zmes.

Breskev pod sadjem se nizko krivi,
Škripáje od teže spogiblje.
Polna marelica vsa rumeni,
Ovočje na vejicah ziblje.
Zlato-rumeni štrboncelj tresla,
Jajčaste slive okusne na tla.

Trtica vinska na bregu stoji,
Žar'k solnčni jo vrlo ogreva.
Grozdje ji srpan veliki zori,
Obložena kol svoj objema.
Mali čiriček se v meji glasi,
Modrega Stvarnika glasno slavi.

Ptičice pevke sladko žvrgole;
Mladiče že letat' učijo.
Kviško nad zemljo se rade spuste;
Spet v krogu nad gnjezdom čvrčijo.
Menim, da jemljejo tukaj slovo,
V kratkem pogreša jih tožno oko.

Gledam čez polje nad strmo goro;
Modrosti sled Božje zmir' gledam!
Vode široke, dol, sinje nebo;

Tud žetev, proso oznanjuje.
Kmetič prearja rano že prah,
Sejal da v krilo, zemlje bo rah.

Pridne na polje dekleta gredo;
Ker k pletji jih vabi korenje.
Pulijo betva, lanena skrbno;
In devajo belit v zelenje.
Da Bog - se terljam lan dobro suši,
Novi pšeniček pri tem jim diši.

V vas se gospoda zavedam;
Njega spominja tu vsaka me stvar,
Slave narava je Božji altar. —

Kadar za mene bo prišel srpan,
Da umrjem ko betvo na polji;
Kadar od znancev prijatlov pozvan,
Ko tico me žene po volji,
V zvoljeni stopim presrečni naj raj,
V hišo Očetovo, dičnosti kraj.

Domišljija.

Spisal Iv. Klemenčič.

Misli, ktere so bile enkrat v naši svesti, niso več za nas popolnoma izgubljene; če tudi iz svesti zopet zginejo, ostanejo vendar v nas shranjene, tako da se pri kaki priliki zamoremo zopet na nje spomniti. Na misli se zamoremo spomniti tako, kakor so bile prvič v naši svesti, neizpremenjeno; ta lastnost človeškega duha se imenuje spomin. A na misli se ne spominjamo vselej zopet tako, kakor smo jih prvič dobili, pogostokrat pri spominjanji nekteri deli odpadejo, ali se jim drugi pridružijo, tudi se različni deli med seboj zedinijo. Ta zmožnost se ne more več pripisovati spominu, čegar poglavitna lastnost je, misli neizpremenjene zopet v svest poklicati, ampak ta zmožnost se pripisuje drugi lastnosti človeške duše, namreč domišljiji. Misli torej, katere dela domišljije, niso več stare, ampak iz starih se naredijo nove; zato je njena poglavitna lastnost izvirnost. Iz tega se lahko sprevidi, da je pri domišljiji napaka, kar je pri spominu dobra lastnost; ker ona dela čisto nove sostave, imenuje se tudi lahko stvarilna zmožnost duše. Domišljija dobiva svojo tvarino večji del iz zunanjosti, ker vid duši iz zunajnosti narkrepkejšje in narčistejšje vtise dovaža; pa tudi sluh nam dovaža in obdržuje raznovrstne vtise, zato domišljija zamore tudi razne glasbene ustvarbe ustvarjati. Domišljija pa vendar svoje tvarine ne dobiva samo iz zunajnosti, ampak tudi iz notranjega duševnega čutenja; vse, kar imenujemo lastnino naše duše ali kar pri drugih kot njih lastnino zapazimo, zamore domišljija v svoje ustvarbe vplesti, vse občutke, poželenje, strasti i. t. d.; zato so njene ustvarbe tudi telesne ali dušne, ker domišljija vse lahko porabi, kar je v spominu shranjenega.

Akoravno pa domišljija čisto nove ustvarbe in podobe nareja, ktere se v resnici nikjer ne nehajajo, se vendar ne sme misliti, da bi zamogla tvarino stvariti sama iz sebe, z lastno močjo, ker duh človeški ne zamore iz nič kaj storiti, temveč tvarina, iz ktere dela ona svoje sostave, mora že prej biti naša dušna lastnina; svojo stvarilno moč kaže le v sestavljanji že gotove, nam lastne tvarine. Slep rojen ne pozna barv, zato se pri njem ne more govoriti

o domišljiji o barvah; ubog na dušnih zmožnostih ne more imeti žive domišljije o poeziji in drugih lepih vednosti, zato ker pri vsakem človeku zamore domišljija le toliko svojo moč razvijati, kolikor mu dušne zmožnosti pripuščajo; ona nareja svoje sostave le iz tega, kar je naša dušna lastnina, tedaj zahteva preje sprejetje in ohranjenje sprejetega ali spomin.

Domišljija dela nove ustvarbe in zveze, ktere se v resnici ne nekajajo in ktere se z umnim (logičnim) mišljenjem ne strinjajo, zato je tudi narmanj omejena in narbolj prosta dušna zmožnost, ker se tu misli križajo, spreminjajo in sestavljajo na raznovrstne načine; kar je bilo prej v naših mislih zvezano, se razdene; kar ni spadalo skupaj, se sestavi v skupno celoto; nekterim stvarjem se pripisujejo lastnosti in znamenja, ktere jim ne pridajo, drugim pa se odjemajo; iz različnih delov se sestavijo čisto nove podobe, ktere se v resnici nikjer ne nehajajo.

Iz tega se lahko sprevidi, da je domišljija posameznega človeka odvisna tudi od njegovega poslovanja in mišljenja; do česar ima kedo narveč veselja, kar ga narbolj zanima in s čimur se narbolj in najrajše ukvarja, s tem se tudi domišljija njegova najrajše peča. Kogar misli se pečajo le z navadnimi priprostimi rečmi, kdor občuje s slabimi nevednimi ljudmi, kogar srce ni odprto blagim vtisom, tega domišljija se tudi ne peča z vsem, kar je dobro, blago in lepo.

Domišljija je narbolj prosta dušna moč, zato se lahko ume, da so njena dejanja brezštevila in da spremljajo človeka skozi celo življenje. Domišljija so vse sanjarije, temne in jasne misli o prihodnosti, zlati gradovi, ktere si zidamo v oblake in nam kažejo prihodnost veselo in jasno; temni prepadi, kteri nas navdajajo s strahom in obupom; domišljija so vzori, izdelki umetnosti, pravljice in pripovedke in v njih delajoče, z nenaravnimi močmi obdarjene osebe, vse pagansko bogoslovje (mitologija), vse vraže, prazna vera i. t. d.

Večinoma se izdelki domišljije pripisujejo posameznim osebam; nekateri pa se ne morejo več pripisovati posameznim osebam, ampak so delo domišljije celih narodov in kažejo njegovo mišljenje, nadarjenost in omikanost. Tako je pri posameznih narodih nastalo pagansko bogoslovje (mitologija), misli o podobi in lastnosti bogov in njih vpljiv na naravo in človeka; tudi narodne pesmi, pravljice in pripovedke so izdelki domišljije celih narodov.

Domišljija je tedaj dušna zmožnost, ktera našo dušno lastnino, naše misli na raznovrstne načine med seboj veže in tako nove sostave napravlja. Razvija pa se tem prostejše, njena dejanja so tem pravilnejša in tem bolj dovršena, če duh z učenjem, delom ali skrbmi ni preveč obložen in utrujen. Duh človekov tudi potrebuje moči, če hoče kaj popolnega ustvariti, tedaj ga ne smejo preveč težiti skrbi in nadloge ali kake strasti. Ker domišljija dela nove ustvarbe iz že prej pridobljenih vednosti, mora si človek pridobiti potrebnega znanja, ktero ona pri svojih izdelkih vporablja; zato domišljija pri neomikanem človeku ni tako mnogostranska, obširna in prosta, ko pri omikanem.

Za človeka je domišljija velike važnosti, ker bi se brez nje ne mogel povzdigniti iz resničnega sveta; bil bi navezan samo na to, kar v resnici

zve in skusi, kar se na svetu v resnici nahaja; vse življenje njegovo bi bilo suhoparno, enakolično; domišljija pa ga povzdigne v položaje, v katerih še ni bil in v ktere bi morebiti nikoli ne prišel in ga s svojimi raznovrstnimi izmišljenostmi razveseljuje in kratkočasi in v stiskah in nadlogah boljše prihodnost kaže, da jih lažje prenaša.

Domišljija dela tudi uzore; to so popolnosti, ktere nastanejo, ako kaki stvari vse, kar ima nepopolnega, kar bi nam na njej ne vtegnilo ugajati, odvzamemo, in ji vse popolnosti, ktere želimo, da bi imela, prilagamo; to so popolni izgledi, kteri se v resnici ne nahajajo, ako ravno jim je marsikaka lastnost blizo enaka, pa vendar jih še več skuša enakih biti. Na ta način se zamore iz vsake stvari napraviti uzor, ako se ji le nepopolnosti odvzamejo, popolnosti pa prilagajo; navadno se pa ta izraz rabi za one popolnosti domišljije, ktere se ozirajo na človeštvo, n. pr. uzor prijatelja, očeta, matere, služabnika, države i. t. d. Tako se napravijo popolni izgledi, katerih v resnici ni najti, vendar pa si marsikedo prizadeva, biti zvest prijatelj, dober oče i. t. d. Hrepenenje, kak uzor doseči, je za človeka narvečja čast in veselje; ker ga nikoli popolno doseči ne more, ga to navdaja z vedno novem hrepenjem in ga k vedno novemu posnemanju spodbuja.

Pri različnih opravilih je tudi domišljija v zvezi; če se kakega dela lotimo, nam ona napravi pot, po kateri naj gremo, da je dovršimo: v domišljiji si predstavljamo že izgotovljeno, kar mislimo v resnici narediti; marsikatera dejanja so vresničenje domišljije. Delo nam je tudi tem ljubše in prijetniše, kolikor bolj se domišljija z njim peča, ker to nam dela delo zanimivo in kratkočasno; tudi ljubimo narbolj taka opravila, ktera niso preveč enakolična, ampak z vedno spremembo domišljiji vedno nove hrane dovažajo, kar dela posebno nektare igre zanimive in kratkočasne.

(Dalje sledi.)

Uk v kmetijstvu na ljudski šoli.

Spisuje J. Lasbahar

(Konec.)

Ako hočemo mladino v kmetijstvu z vspehom podučevati, je treba, da se poprej sami s kmetijstvom dobro seznanimo, ali z drugimi besedami, da smo sami sposobni, mnogovrstna opravila umnega kmetovalstva o pravem času in prav popolnoma dovrševati. Ni zadosti, da poznamo kmetijstvo le teoretično, marveč tudi praktično ga moramo biti vajeni, če hočemo upljivati v tem obziru na mladino in kmečko ljudstvo, kajti znano nam je, da se lepa teorija hitro pozabi, če je prakтика ne podpira.

Gre pa na dalje tudi pomniti, da se moramo pri podučevanju tega tako važnega predmeta vezati na gotove načerte in že v začetku se popraševati: „kaj hočemo učiti in na kak način bomo podučevali, da naš cilj ali smoter lahko, pa vendar popolnoma dosežemo?“

Po mojih, ne merodajnih mislih bi odgovoril na prvo vprašanje sledeče : Mi hočemo seznaniti učence z zemljo, katera ima v sebi veliko skrivnih, dragih zakladov, in človek ne sme biti len, ampak truditi se mora, da si po svoji moči več ali manj takih pridobi. Povejmo naj otrokom, kako se to ali ono dela boljše in popolnejše opravi, ter poudarjamo veliko važnost in imenitnost dobrega kmečkega orodja, kajti pri takem se nobeno delo ne ustavlja, čas se prihrani, in kar je največje vrednosti, zemlja se dobro prerahlja in zboljša, ter nam z obilim sadom povrne trud in stroške. Dajmo mladini priložnost zvedeti, ktere rastline so posebno važne in velike koristi, osobito pa govorimo o tistih rastlinah kmetijstva, ktere imajo ravno za tisti kraj največo vrednost. Tudi o zboljšanju živinoreje imamo govoriti in zopet postavimo na prvo mesto tiste živali, ktere donašajo ozirajé se na krajevne razmere največi dobiček. V krajih kjer rodi tudi ovočno drevje, moramo dati dečkom priložnost, da se naučé drevje cepiti ter jim svetovati, da naj cepijo tista plemena, ktera se gledé njihove rasti in plodovitosti v tem kraju naj bolj obnašajo. Ne pozabimo pa tudi one rastline, ki nam prinaša sladkega grozdja in rumenega vinca, da si razveseljujemo sree, in krepcamo utrujene ude. Posebno je treba podučevati o vinski trti v tistih krajih, kjer je večji del plodovite zemlje odločen vinogradom, kajti vsako pleme vinskega lesa zahteva drugo zemljo, drugo ležišče in posebno obdelovanje, ako se nam hoče izkazati z izvrstnim blagom.

Na drugo vprašanje : „Na kak način bi se imelo v tem predmetu podučevati,“ mislim, da ne bodem grešil, ako odgovorim, da bi se dalo v kmetijstvu najlože v pregovorih podučevati, saj vemo, da otroku več v glavi ostane, ako je primoran misliti in na primerna vprašanja odgovarjati, nego če bi se mu del časa razlagalo in on bi moral le poslušati. Se vé da pri manj znanih rečeh je učitelj primoran, da otrokom to ali ono naravnost pripoveduje; hitro pa potem naj poprašuje o tej stvari, da se bo prepričal, ali so ga otroci razumeli in kaj so si zapomnili. — Taki pogovori naj bi se vršili pred šolo in sicer v šolskem vrtu in ako je mogoče, naj spravi učitelj enake pogovore v tesno zvezo z opravili, ki so se ob odločenih časih vršila, n. pr. ako se v pomladi gnoji in prekopava vrt, naj se govori o rahraljanji in gnojenji zemlje in njunih nasledkih. — Pozneje, ko je prišel čas cepljenja, naj se pokaže, na ktere načine se zna še cepiti in pri katerem plemenu sadnega drevja se ta ali oni način cepljenja najbolj izkaže, i. t. d. — Ako pomislimo, da so otroci našega priprostega ljudstva že vsakega dela v manjši ali večji meri vajeni, in da je treba včasih le male pomoči, da se k našemu čudenju tega ali onega dela prav spretno poprimajo, prepričani bodemo, da enaki pogovori ne bodo v težo nam, manj še pa otrokom; — le resno voljo, potem pa gre vse. —

Znano nam je, da otroci po deželi radi zgodaj v šolo dohajajo, in da nekteri že cele pol ure in še več pred šolo pohajajo. To priložnost naj učitelj, kteri se mora se vé da za poznejši šolski nauk že poprej pripraviti, večkrat porabi, ter naj pelja otroke v vrt in jih po omenjenih nasvetih podučuje. Ako so otroci spoznali, da se tudi pred šolskim podukom veliko lepega naučiti zamorejo in če so prepričani, da je učenik tistih učencev, kteri se

poduka v kmetijstvu radi vdeležujejo, vesel, gotovo ne bedo po poti v šolo postopali, drug drugega na križem potih ščakovali, — kar ima žalibože mnogokrat zelo slabe nasledke — ampak z veseljem bodo dirjali proti učilnici, svesti si, da bodo slišali zopet kaj novega in koristnega. Učitelj naj tudi svetuje učencem, da to kar so v šolskem vrtu videli, doma poskušajo, in da mu potem dosegle reči naznanijo, da jim še tudi pozneje ve dajati potrebnih ukazov in naukov. Vsako leto bi tudi imel učitelj narediti z učenci izlet, katerega namen bi bil, da bi se prepričal sam, kake nasledke ima njegov poduk, otroci pa bi imeli priložnost pogledati, kaj je pri tem ali onem kmetovalcu dobrega, in kaj še slabega ali pomanjkljivega. —

To bi bilo moje mnenje o podučevanju v kmetijstvu, in namenjen sem nekaj pogovorov sestaviti. Nobeden čč. bralcev pa naj ne misli, da bi jaz hotel kaziti edino pravo pot, saj je znan pregovor: „Vse poti peljajo v Rim“.

Zemljepisje v narodni šoli.

Spisuje J. Kelc.

(Dalje.)

7. Okrajno glavarstvo. Po dva ali več okrajev spada navadno pod eno okraj. glavarstvo. Kaj stori po dva ali več okrajev navadno skupaj? Kteri okraj že poznate? Na vzhodu od ptujskega okraja je ormoški okraj. Na kateri strani od našega je ormoški okraj? Koliko krajev že dosedaj poznate? Pokaži meje ptujskega, ormoškega okraja! Na zahodu od ptujskega je rogaški okraj. Kteri okraj je od pt. na zahodu? Povej in pokaži meje vseh treh okrajev! Ktero je glavno mesto pt. okraja? Ktero ormoškega? Ktero rogaškega? Ptuj in Ormož ste mesti, Rogatec je trg. Kaj sta Ptuj in Ormož? Kaj Rogatec? Proti kateri strani od nas leži Ormož? Ob kateri reki? Na katerem obrežji? Po kateri cesti bi zamogli priti v Ormož? Ptuj in Ormož veže proga južne železnice. S čim sta Ptuj in Ormož zvezana? Po čem še tedaj lahko iz Ptuja v Ormož pridrdramo? Pokaži to železnico! Dalje proti vzhodu od Ormoša imamo trg, Središče ob železnici. Kje leži trg Središče? V ormoškem okraju imamo tudi Ptujsko polje, potem nekoliko Ljutomerskih gor. Ktero polje in ktere gorice so v ormoškem okraju? Ktera reka teče mimo Ormoža? Blizo Ormoža se v Dravo izliva dotok Pesnica, ki priteče po pesniški dolini med Sl. in Ljut. goricami. Kteri dotok se izliva v Dravo? Kje? Na kateri strani Drave? Po kateri dolini priteče? Med katerimi goricami? Pokaži vse to! (Ponova vsega v tem okraju.) Kteri okraj leži od ptuj. proti zahodu? Kaj je Rogatec? Kje leži? Je rogaški okraj bregovit ali raven? Blizo Rogatca je glasoviti studenec s kislo vodo, imenovan Slatina. Kaj je glasovitega blizo Regatca? Čemu je ta voda? Ta voda se zaradi svoje zdravilne moči trži in prodaja daleč po svetu. Kaj se godi s to kislo vodo? Je tedaj ta studenec koristen za ta okraj? Tje prihaja

tudi mnogo ljudi od različnih strani sveta zdravilne kisle vode piti. Kaj store ljudje različnih krajev sveta? Rogaški okraj spada k krajini zgornje H. Kam spada rogaški okraj? (Ponova vsega o tem okraji.) Okraji: Ptuj, Ormož in Rogatec spadajo k Ptujem okraj. glavarstvu. Kteri okraji spadajo k ptuj. okraj. glavarstvu? Ktere gorice, ktere ravnine ali planjave so v tem okraj. glavarstvu? Ktere reke, dotoki tečejo po njem? Ktera mesta, ktere trge in vasi poznate v tem okraj. glavarstvu? Nekoliko pod Pt. zapazite sredi Drave nekoliko suhe zemlje? Kako bomo imenovali to suho zemljo, ker jo od vseh strani voda oteka? Kako se tedaj imenujejo kosi suhe zemlje sredi kakšne vode? Kakor v občini, tako mora biti tudi za celo okraj. glavarstvo nekdo postavljen, kteri pazi za ljubi mir in red, ter da se postave v okraj. glavarstvu izvršujejo in to oblast ima c. kr. okraj. glavar. Kdo pazi v okraj. glavarstvu, da se ohrani ljubi mir in red in da se postave izvršujejo? Naš okraj. glavar ima svoj sedež v Ptuj. Kje ima naš okraj. glavar svoj sedež? Črez ktere okraje je on okraj. glavar? Ker sam ne more vsega storiti, pomagajo mu pri njegovem težavnem poslu različni gospodje in druge njemu podložne oblasti. Kdo mu pomaga pri njegovem težavnem poslu? (Ponavljjanje in risanje celega okraj. glavarstva.)

Mariborsko okraj. glavarstvo. Če se peljemo od Ptuja po železnici naprej proti zahodu do Pragarjev in potem proti severu, pridrdramo do precej velikega mesta, ki leži ob obeh straneh reke Drave in to je Maribor. Kako bi se zamogli iz Ptuja v Maribor pripeljati? Ob kteri reki leži Maribor? Na kteri strani siceta od nas? Maribor ima okoli 16.000 prebivalcev in je glavno mesto mariborskega okraj. glavarstva in sedež tamošnega c. k. okraj. glavarja in lavahtinskega knezoškofa. Koliko prebivalcev ima Maribor? Kolikokrat toliko kakor Ptuj? Kolikokrat toliko je tedaj mariborsko mesto po priliki, ko ptujsko? Česa je Maribor glavno mesto? Čegav sedež je tam? Maribor leži na južnem vznožju Slovenskih gor in sega skoraj do vzhodnega vznožja pohorskega. Med kterimi bregovi leži Maribor? Na kteri strani Maribora so Slov. gorice? Na kteri strani je Pohorje? Od učnih zavodov ima Maribor: bogoslovnico, učiteljišče, gimnazij, realko in mnogo ljudskih šol. Kteri učni zavodi so v Mariboru? Imenitne staube so: železnocestni most preko Drave, realno-šolsko poslopje, F. J. vojašnica in še mnogo drugih poslopij. Imenuj mi imenitne staube v Mariboru! Mimo Maribora pelja južna železnica in pa mariborsko-koroška železnica, ki pelje ob Dravi na Koroško. Pokaži in povej, ktere železnice so pri Mariboru! Na južno vzhodnem koncu Maribora, začenja se veliko ptujsko polje, ki se razprostira od Maribora, mimo Ptuja do Ormoža, med Pohorjem, Slov. Ljutom. gor. in Halozami. Kje se razprostira veliko ptujsko polje? Med kterimi bregovi? Na kteri strani od nas je Pohorje, Sl. Ljutom. gorice? Na kteri strani od ptujskega polja so Hal? Ktera reka teče po mariborskem okraji? Proti kteri strani se obrne pri Mariboru? Proti kteri blizo sv. V. pri Hal? Mimo kterih vam že znanih mest pa teče? i. t. d. Od mariborskega okraja proti vzhodu v Sl. goricah je okraj sv. Lenard. Kteri okraj je od mariborskega proti vzhodu?

Kako se imenuje tista krajina? Sv. Lenard je trg. Kaj je sv. Lenard? Po tem okraji teče rečica, dotok Drave, namreč Pesnica. Ktera rečica teče po tem okraji? Kako se imenuje dolina po kateri teče? Med katerimi goricami je ta dolina? Na kateri strani in v katero reko se izliva Pesnica? Blizo sv. Lenarda je imenitna božja pot, sv. Trojica na Goriškem. Pokaži, po kateri najbližji poti, bi prišli naši romarji tje! Na jugu od Maribora in južnem vznožju od Pohorja se razprostira okraj Sl. bistrice. Kje se razprostira okraj Sl. bistrice? Na kateri strani od nas? Sl. bistrica je majhno mesto. Kaj je Sl. bistrica? Okraji: Maribor, sv. Lenard in Sl. bistrica spadajo k mariborskemu okraj. glavarstvu. Kteri okraji spadajo k mariborskemu okraj. glavarstvu? Proti kateri strani od ptujskega je mariborsko okraj. glavarstvo? Kteri bregovi se nahajajo v tem okraj. glavarstvu? Ktere planjave? Ktere reke? Mesta in trgi? Prebivalci so večinoma Slovenci, samo v mestih je nekoliko Nemcev. Ktere narodnosti so prebivalci? V katerih okraj. glavarstvih stanujejo Slovenci? V katerih okrajih? Koliko okrajev ima ptujsko, koliko mariborsko okraj. glavarstvo? Ktere in kje? S čim se pečajo prebivalci najboljše po goricah? S čim na planjavi? S čim še posebno na Pohorji? (lesotrstvo, steklarnice v Oplotnici in Rušah i. t. d.) Na enaki način sledeča okrajna glavarstva: Slovenji Gradec z okraji: Slovenji Gradec, Marenberg in Šoštanj. Bregovi Pohorje, reka Drava, opravilo in narodnost. Celje z okraji: Celje, Konjice (zajčki samostan), Šmarje pri Jelšah, Laško, Vransko in Gornji grad. Bregovi: Solčavske planine, Kamniške planine, Pohorje. Reke: Savinja, Sava, Savinjska dolina. Toplice: Rimske toplice, Laške toplice in Dobrna. Premog pri Terbovljah, Hrastniku in Zabukovci. Brežice z okraji: Brežice, Sevnica in Kozje. Poveršje je bolj bregovito. Reke: Sava in Sotla. Ljutomer z okraji: Ljutomer in Gornja Radgona. Bregovi: Ljutomerske gorice. Reke: Mura, Sčavnicca. Mursko polje. Konji, perutnina, vino i. t. d. Ktera okrajna glavarstva smo do sedaj imeli? Proti kateri strani od nas je okraj. glavarstvo: Celje, Sl. gradec, Brežice, Ljutomer, Maribor? Ktere okraje ima okraj. glavarstvo: Ptuj, Maribor, Ljutomer, Brežice, Celje Sl. gradec? Ktere narodnosti ljudje stanujejo v teh okraj. glavarstvih? Ker ta okraj. glavarstva spadajo k štajerski deželi, in ker je ta del štajerske dežele na južnem spodnjem koncu in na njem Slovenci stanujejo, imenuje se: Spodnji ali tudi Slovenski Štajar. Zakaj se imenujejo ta okraj. glavarstva skupaj Spodnji ali Slovenski Štajar? Na kateri strani reke Drave je večji del Sl. Štajerju? Na katerem obrežji Save je Sl. Štajar? Ktere reke tečejo po Sl. Štajerju? Ktere ob njegovi meji? Skozi ktera okrajna glavarstva teče reka Drava, Dravinja, Savinja, Mura, Sotla, Sava? Kje izvira Savinja? Proti kateri strani sveta teče? Kam se izliva? Kje in na katerem obrežji Save? (Enako druge reke.) Kteri bregovi so na Slov. Štajerju? V katerih okrajnih glavarstvih je Pohorje? Solčavske planine, Haloze, Slov. in Ljutomerske gorice? Ktere planjave so na Slov. Štajerju? V katerih okraj. glavarstvih je Ptujsko polje, Pesniška, Savinjska dolina i. t. d. Podnebje je na večih visočinah kakor n. pr. na Pohorji bolj ožstro in hladno, posebno po

zimi, med tem ko je po drugih krajih Slov. Štajarja bolj milo, mehko in toplo. Kakšno podnebje imamo na Slov. Štajarju. Kteri bregovi so večinoma zasajeni z vinsko trto? S čim se tedaj ljudje tam najbolj pečajo? S čim po ravninah? S čim na Pohorji? Po čem se prevaža različno blago na Slov. Štajarju iz enega kraja v drug kraj? Po katerih rekah se splavi mnogo blaga? Ktero železnico smo že imenovali na Slov. Štajarju? Južna železnica pelje mimo Maribora, Pragarjev, Celja, Laškega in Zidanega mosta na Kranjsko. Mimo katerih mest pelje južna železnica? Njene postranske proge so: od Maribora na Koroško, od Pragarjev mimo Ptuja in Ormoža na Ogersko, od Zidanega mosta ob Savi mimo Brežic na Hrovaško. Imenuj in pokaži mi postranske proge južne železnice! Tudi mnogo navadnih državnih in okrajnih cest služi k temu, da je trgovina pri nas prav živahna. S čim se naj bolj trguje na Slov. Štajarju? Na Slov. Štajarju prebiva okoli 400.000 Slovencev. Koliko Slovencev prebiva na Slov. Štajarju? Kolikokrat toliko, kakor je v Mariboru prebivalcev? (Ponavljanje vsega, risanje Slov. Štajarja.) (Dalje sledi.)

Prvi pouk

Obravnava temeljnih besed,

I. nit.

Spisujeta Ivan Kele in Sim. Šalamun.

(Dalje.)

A. Nazorni nauk,

O b l e k a.

Kaj storimo po zimi doma, da nas v izbi ne zebe? Kaj storite vi doma, kadar je merzlo predenj v solo greste? Kaj si oblečete? Kteri del života pokriva suknja, spodnji ali zgornji? Kako se imenuje del suknje okoli vratu? (ovratnik). Kako se imenujeta dela, ki prsi pokrivata? Kako se imenuje del, ki hrbet pokriva? (hrbtui del). Kako se imenujeta dela, ktera roki pokrivata? Koliko rokavov ima suknja? Koliko žepov? Čemu imamo žepe? S čim si zapenjamo suknjo? Kdo mi ve sedaj vse dele suknje imenovati? Kaj si morate še obleči? Kteri del života pokriva prsник? Kteri hlače? Kaj si oblačimo na gole prsi? Suknjo, prsник, hlače in srajco si oblačimo, imenujejo se tedaj deli obleke. Kaj je suknja? prsник? hlače? i. t. d. Imenuj dele obleke! Nosijo moški ali ženske takšno obleko? Kako se imenuje ta obleka, ker jo moški nosijo? Imenuj dele ženske obleke! S čim si pokrivamo glavo? S čim še? S klobukom in kapo se pokrivamo; imenujeta se tedaj pokrivali. Kako se imenujeta klobuk in kapa? Zakaj? Kdo dela klobuke, kape? Iz česa? Kakšne klobuke radi nosimo po leti, kadar je vroče? Iz česa so slamniki? Ste sedaj tudi s klobukom ali kapo pokriti?

Kje še nimate klobuka na glavi? Kaj morate storiti, če srečate g. učitelja, duhovnika ali koga starejšega od sebe? Obdržijo pridni učenci klobuk ali kapo na glavi, kadar koga pozdravijo? Učenci morajo vsikdar lepo, prijazno in priljudno pozdravljati; takšne otroke imajo radi učitelji, vsi ljudje in tudi Bog. Kaj si obuvamo na noge? Kaj še posebno po zimi? Vse, kar si obuvamo na noge, imenuje se obuvale? Kaj so črevlji, škornji, nogovice i. t. d. Zakaj se imenujejo obuvale? Kdo dela črevlje, škornje? Iz česa? Kdo dela usnje? Iz česa? Iz kakšnih kož? Kaj si obuvamo na noge? Kako se imenujejo te reči, ker si jih obuvamo? S čim se pokrivamo? Kako se imenujeta klobuk in kapa, ker se ž njima pokrivamo? Kaj si oblačimo na život? Kako se imenujejo deli, ktere si oblačimo? Imenuj mi dele obleke! Kdo dela obleko? Iz česa? Čemu imamo obleko? Kaj si pokrivamo z obleko? Česa nas brani obleka? Kakšno obleko nosimo po leti, kakšno po zimi? Zakaj? Kakšno vsak dan, kakšno v nedeljo in praznik?

Kdo daje vam obleko? Kje dobivajo roditelji obleko? Kaj morajo za njo dati? Si roditelji lahko denar prislužijo? Smete tedaj po nepotrebnem obleko trgati in mazati? Kaj store pridni otroci, da obleke tako hitro ne raztrgajo? Kaj morate storiti, kadar se vam po nesreči kaj raztrga? Obleka mora biti vedno čedna in snazna, ker sta red in snaga vsakemu draga.

B. Pripoved: „Bodi reden in čeden!“

Začetnica str. 69. 13. „Izpraševanje in nauk.“

Kakšne stariše je imela Katarina? Kdo se imenuje ubog? Kakšno hišico so imeli? Kakšno je bilo zmiraj notri? Kako bi še lahko rekli namesto čedno? Česa niso mogli Katarinina mati videti? Kedaj je v hiši vse redno? Ktero je bilo njih prvo delo vsikdar? Česa se je Katarina od svoje matere učila? Kakšna ni bila nikoli ta deklica? Kedaj je človek slabo opravljen? Kaj mora reden in čeden učenec storiti, če se mu obleka raztrga? Zakaj jo mora hitro popraviti dati? Kaj pomisli vselej, kedar se zjutraj v učilnico odpravlja? Kaj stori, ko pride iz učilnice domu? Zakaj dene vsako stvar na svoje mesto? Kakšne je imela vedno svoje šolske spise? Je to lepo, če ima učenec vse svoje reči snažne? Na kaj ne misli Katarina prej, dokler ne izdela vsega, kar so ji v učilnici ukazali? Kedaj še le mislijo pridni učenci na igračo? Kakšna je bila Katarina pri vseh stvareh? Kdo je imel rad to čedno deklico? Kaj se učimo od Katarine? Kakšni morate tudi vi vedno biti? Zakaj?

Dober kup sta red in snaga,
Vsakemu sta ljuba, draga.

Kaj imenujemo kup? Kaj imenujemo tukaj dober kup? Kedaj je v hiši red, kedaj snaga? Zakaj se imenujeta red in snaga dober kup? Kako bi še lahko drugače rekli, namesto: „Vsakemu sta ljuba, draga?“ Kaj ima tedaj vsak človek rad? Kakšni boste tudi vi vedno, da vas bo vsak človek rad imel?

Nadaljevanje nazornega nauka.

Kteri del obleke nosimo na golih prsih? Kaj je srajca, ker si jo oblačimo? Kako se imenuje del srajce okoli vratu? Kako se imenuje del, ki prsi pokriva? Kako, ki hrbet pokriva? Kako se imenujeta dela srajce, ktera roki pokrivata? Koliko rokavov ima srajca? S čim si zapenjamo srajco pri vratu in rokah? Imenuj dele srajce, I! Kakšna mora srajca vedno biti? Kaj storimo, ako se srajca zamaže? Kam denemo zamazano srajco? Kdo pere perilo? Kdo pa dela srajce? Iz česa dela šivilja srajce? Učitelj pokaže platno in vpraša: Kaj je to? Kaj sem potegnil tukaj s platna? Iz česa je tedaj platno? Kdo dela platno? Iz česa dela tkalec platno? Kdo prede prejo? Iz česa prede predica prejo? Od česa dobivamo predivo in povesmo? Kdo iz med vas pozna lan? (Učitelj pokaže, če mogoče pravi lan, če ne, pa podobo lanu.) Kaj je to? Kje si vi videl lan rasti? Kako se imenuje lan, ker raste? Imenuj še kakšno drugo rastlino! Kaj ima lan v zemlji? Čemu ima korenine? Kaj raste iz korenin? Kaj vidite po stebelcu? Kaj se razprostira iz stebelca? Kaj vidite na vejicah? Kakšne barve je cvet? Kaj postane iz cveta, kadar lan dozori? Kaj je v glavicah? Čemu je seme? Imenuj mi sedaj vse dele lanu! Kaj zraste zopet iz lanenega semena, če ga posejemo? Kaj moramo še z zemljo storiti, predno seme posejemo? Kaj se godi v zemlji s semenom? Kaj priraste iz klice? Kaj storimo z dozorelim lanom? Kaj se zgodi s posušenim lanom? Na čem rihljamo lan? Kam denemo zrihljan lan? Kaj storimo z dovolj namočenim in potem pesušenim lanom? Na čem tolčemo lan? Kaj se zgodi s tolčenim lanom? Kdo tare lan in na čem? Kaj se še mora spredivom storiti, preden se v kodelje spravi? Kaj se dela iz kodelj? Kaj, s povesma? Kdo dela niti? Na čem dela predica iz kodelj niti? Čemu rabimo niti? Kaj še potrebuje krojač, če hoče šivati? (Učitelj pokaže iglo in nit.) Iz česa je igla? Ktere dela ima igla? Čemu je rt ali ost? Čemu uho? Kaj se napelja v uho?

B. Risanje.

Table na klop! Kamenček v roko! Nastavite na zgornji strani table, ter vlecite proti levi dol, zgoraj debelejšo in proti koncu zmiraj tanjšo črto! Na zgornjem koncu te nagnjene črte naredite lepo zakrivljeno črto! Kaj smo sedaj narisali? Je to prava igla? Kakšna pa je, ker smo jo narisali? Kaj ima narisana igla tukaj? Kaj tukaj? Kaj se napelja v uho? Hočem še nit narisati; pazite! kako bom nit narisal. Kaj sem narisal tukaj? Narišite tudi vi tako nit! Kteri bo sedaj vedel tukaj na tabli iglo in nit narisati? Narišite sedaj na svojih tablicah več takšnih podob! Učitelj pregledava in popravlja.

Uganka. „Začetnica“ str. 52. 1.

Drobno je, za jedno roko, kljun jeklen, rep lanen. Kaj je to?

Kakšno je? Za koliko rok? Kaj se pravi to; za jedno roko? S kolikimi rokami lahko to držimo? Bo tedaj to veliko ali malo? Kaj pa ima

vse? Kakšen kljun ima? Izčesa je tedaj kljun? Iz jekla ali trdega železa? Kaj še ima? Kakšen je rep? Iz česa je tedaj napravljen rep? Kteri mi ve povedati, kdo ima kljun? Ima ptica tudi rep? Ima ptica železen kljun in lanen rep? Kdo ve povedati, kaj je to, ki ima jeklen kljun za pikanje, lanen rep in ga z eno roko lahko držimo? Nekteri učenci se oglasijo in tudi pravo zadenejo; učitelj pa sedaj dalje vpraša! Ima igla kljun? Kje? Zakaj smo rekli, da ima igla kljun? Ima igla rep? Kteri del pomeni rep? Iz česa pa je nit? Iz česa pa povescmo? Iz česa se napravi tedaj nit? Je igla velika ali mala? S kolikimi rokami jo lahko držimo i. t. d.

(Dalje sledi.)

Dopisi.

Celjska okolica, 7. avgusta 1882. Sporočilo, ktero je prinesel Popotnik v svojem 7. listu str. 114, da se je v štajarskem deželnem zboru odbila prošnja, štajarske učiteljske zaveze o zadevi vpokojevanja starejih učiteljev, je vse učiteljstvo jako vznemirilo. S čim se mora vendar to opravičevati, da bi se starejšim učiteljem pri vpokojevanji 4 leta za 3 računila med tem ko se mlajšim učiteljem vsa leta popolnoma računijo? Imajo li stareji učitelji manj posla pri težavnem šolskem poduku kot mlaji? Ali nimajo vsi učitelji enakih dolžnosti? Zakaj bi tedaj ne imeli vsi enakih pravic? Vsi učitelji, stareje kakor nove šolske dobè smo v tem ene misli, da ni nobenega pravičnega uzroka delati med nami kakega razločka pri vpokojevanji. Edini izpit, katerega so stareji učitelji po stari, mlaji pa po novi postavni odločbi napravili, bi se znal kot uzrok za ta razloček pri vpokojevanji starejih in mlajih učiteljev navajati. Ali je pa res izpit odločilen za praktično delovanje učiteljev, ktero edino pridobi zasluge za pokojnino? Povsod, kjer se pokojnina določuje, določuje se po službovanji, ne pa po teoretičnem izpitu. Tedaj ni opravičeno pri učiteljih tudi na izpit ozir jemati, kedar se kteri vpokoji. Dokler imamo vsi enake dolžnosti, dokler vplačujemo vsi enake dežele v pokojninski zavod, tako dolgo imamo vsi v vsem enake pravice in ne bomo nehal njih zahtevati, dokler se nam ne podelijo. Po „milosti“ si izprositi, kar komur po pravici gre s tem se nikakor ne strinjamo. Miloščina se lahko podeli pa tudi odbije, kakor je ravno volja tistega, kteri jo deli; pravica pa določuje, kakor si je kdo zaslužil, in se ne more odbiti. Ker vemo, pri čem smo, nam druga ne ostaja, kakor da trkamo, dokler nam se duri pravice ne odpro. Dragi kolegi, ne pozabimo na to važno stvar pri naših shodih in premišlujmo, kako bi se dala za nas vgodno izpeljati. Če bodemo vsi složno postopali, se smemo nadjati, da dosežemo, kar želimo.

Ptuj. V četrtek 6. julija je bila tukaj okrajna učiteljska konferenca za okraje Ormuž, Ptuj in Rogatec. Zbranih je bilo 78 učiteljskih oseb, med temi 54 glasujočih. Navzoči so bili g. prof. Hubad kot ekspert in udje okraj-

nega šolskega sveta ptujskega gg. župnik Raič, prof. Žitek in dr. Gregorič. Po slovesni sv. meši, pri kateri smo peli in godli mešo Karl Marija Werberja, je predsednik g. nadzornik Ranner odpravil konferenco ob 9. uri dopoldne v šoli „Ptujske okolice“, ter srčno pozdravil navzoče z opominom, presvitlemu cesarju zaklicati trikrat „Živio!“, kar smo navdušeno storili. Predsednik je imenoval za svojega namestnika g. učitelja Robiča, uda okraj. šolsk. sveta ptujskega. Zapisnikarjem sta bila voljena gg. nadučitelja Košar in Žiher. Predsednikov namestnik je prebral ukaz dež. šolsk. sveta, s katerim se zadovoljnost izrazi o delovanju zadnje konference in ukaz o šolskih vrtih. G. predsednik je poročeval o svojih opazkah pri nadzorovanju, ter dajal nasvete v administrationem in pedagogično - didaktičnem obziru. O vprašanji: „Kdaj naj bi se drugi deželni jezik v šoli učiti začel?“ govoril je g. Robič, ter nasvetoval po stalnem odboru, da se drugi deželni jezik skrči v ljudski šoli samo na mehanično čitanje in pisanje in da se s tem poukom začne na nerazdeljenih enorazrednih v 3. oddelku (5.—8.), na razdeljenih enorazrednih v višjem redu v 1. razdelku (4.—6.), na dvorazrednicah v 2. razredu v 1. razdelku (4.—6.), na trirazrednicah v 3. razredu v 1. oddelku (4. šolsko leto). Ta razdelitva se popolnoma strinja z naučnimi načrti, kateri določujejo, da v omenjenih razredih in oddelkih pristopi v nemških učilnicah nemško pismo, tedaj se tudi s poukom v drugem deželnem jeziku poprej ne more začeti. G. prof. Hubad kot ekspert je govoril o poučevanji v drugem deželnem jeziku iz znanstvenega stališča, vpirajoč se na najodličnejše nemške pedagoge. Učitelj naj bo oznanjevalec resnice; naj to uči, kar je potrebno. Pred očmi mora imeti glavni cilj ljudske šole; vsestranska omika, na podlagi maternega jezika. O tem predmetu so še govorili gg. Kelc. Možina, Košar, Žiher in Arnhart; ta slednji je predlagal: „Iz znanstvenega stališča se v ljudski šoli drugi deželni jezik brez škode maternega jezika ne more učiti.“ Za ta predlog se je po imenu glasovalo in obveljal je z 33 proti 21 glasom. Predlog g. Robiča je tedaj padel. Po tej živahni debati smo se o poldne nekoliko okrepčali in ko smo se po obedu zopet zbrali, je g. c. k. okrajni zdravnik dr. Kleinsasser govoril, „kako se zdravje v šoli varuje in krepi.“ Nasvetuje dve knjigi o tej stroki namreč: „dr. Klenke, Sehuldiätetik“ in „dr. Gauster, Gesundheitspflege.“ Ker se je „spisje v ljudski šoli“ stalnemu odboru izročilo, je potem govoril g. Skrabl „o za življenje uspešnem poduku“. Večkrat se slišijo tožbe, da se učenci ne učijo v šoli toliko, kakor bi se morali za praktično življenje naučiti. Vzrok je v tem, ker se mnogo reči uči, koje niso neobhodno potrebne. Uči naj se tudi tako, da je primerno otročji naravi. G. Robič je nasvetoval k temu predmetu, da nauk uspešen postane: „a) skoz vredjeni nazorni nauk, b) skoz izvrstno disciplino, c) ako se v nauku polagoma napreduje, d) skoz ponovila i domače naloge, e) skoz edinost i vzajemnost med šolo in domom.“ (Se sprejme). G. Košar je še temu pristavil: „f) skoz razširjanje in pridno porabo šolskih i krajnih knjižnic.“ (Se sprejme), G. Kocmut Vinko je poročal o Razingner-Žumerjevem

Abecedniku za slovenske ljudske šole. On je pohvalil ta abecednik, vendar je prodlagal, da ostanemo pri Mikložičevi začetnici, v kateri se naj pogreški odpravijo. G. Lešnik je poročal o izpostavljenih risankah in je predlagal: „Stalni odbori naj risanje po različnih metodah in načrtih pretresujejo, ter pri prihodnji učit. konferenci o tem poročajo in primerne predloge stavijo.“ (Se sprejme). Gg. Robič, Jurša in Orač so poročali o stanju dotičnih okraj. učiteljskih knjižnic. (Se odobri). V stalni odbor so voljeni za ptujski okraj: Žiher, Možina, Arnhart, Romih, Šijanec in Kelc; za ormuški okraj: Košar, Strenkl, Kosi in Pirnat; za rogački okraj: Orač, Skrabl i Trafenik. Stalni odbor je odobril sledeče predloge g. Robiča: 1. „Vsak učitelj tukaj zastopanih okrajev naj po od stalnih odborov določenem redu dve razni šoli obiše (hospitira) i opazke stalnemu odboru poroča. Določeni red ali načrt se v odobravanje okrajnemu šolskemu svetu izroči. (Se sprejme). 2. „Visoki deželni šolski svet se prosi, da dela na to, da odbor, voljen v dež. učiteljski konferenci leta 1880 za izdelovanje učnih načrtov za slovenske šole svoje delo dovrši, da bodo tudi slov. učitelji enkrat dobili učne načrte. (Se sprejme). 3. „Okrajna učiteljska konferenca želi, da bi se pri prenašanju i izdavanju knjig v c. kr. založbi poprej okrajne uč. konference vprašale o svojem mnenju in da bi se na to mnenje oziralo.“ (Se sprejme). — S tem je bil dnevni red pri koncu in predsednik je sklenil sejo ob 6. uri zvečer z zahvalnim govorom.

Ljutomer. Dne 4. julija je naše okrajno učit. društvo pri sv. Križu zborovalo. Zborovanja se je vkljub o pravem času odposlanim povabilom malo udov vdeležilo, kar očitno dokazuje, da smo za lasten napredek še premalo navdušeni. Pri zborovanju sta g. Horvat in gospodična Ekel referirala; prvi o „Spisji v ljudski šoli“; druga o „Natoroznanstvu“. Oba sta svojo nalogo v zadovoljnost navzočih rešila. Med dopisi, kateri so se prečitali, je naj bolj važen ovi ravnateljstva učit. zaveze za Štajarsko. V tem se naznanja, da namerava zaveza v prihodnjem letu svoj lasten list izdajati; vabi tedaj društvo k pristopu in podpiranju. Namen je lep, kaj prinese prihodnost? — Po dolgem pogovarjanju se sklene, zavezi sledeči dopis odposlati: Okraj. učit. društvo v Ljutomeru se zaveže namenjeni list podpirati in sicer pod temi pogoji, da se bode list tudi na slovenske učitelje oziral in se le samo s pedagogiko, ne pa s politiko pečal. — K koncu se sklene, da se zadnje zborovanje za letošnje društveno leto na 31. avgusta postavi. Referentoma se volita g. Šijanec in g. Leitgeb, oba pri sv. Križu. Mi pa želimo, da bi se vendar enkrat zopet vsi društveniki zborovanja vdeležili. K.

Ljutomer, 31. avg. 1882. Željno in z veseljem pričakujem vsakokrat 10. dan mesca, ker takrat pripotuje „Popotnik“ iz Celja in graški pedagogični list, pa vsakokrat sem zelo nejevoljen, kadar nju oba prečitam. V graškem pedagog. listu čitam tako veliko naidušenost, tako zburjenost, tako živo delovanje, tako cenljiv napredek, da me kar — žalosti, ker vidim, kako napreduje

indirektno nam na škodo. Ne rečem, da bi ne bil v soglasji z njegovim pedagoškim napredkom in z njegovim bojem zoper vsestranske novošolske sovražnike — Bog ne daj; ta dva slučaja sta izvrstna in neprecenljiva — ali njegova nemško pristranska naudušenost za ponemčevanje in za nemški „šulverein“ je velika nedostojnost, ker itak ve, da njegov obstanek podpira velika množica slovenskih učiteljev, ki se z njegovim mnenjem o nemškem šulvereinu nikakor strinjati ne morejo. Slava vsem dopisnikom pedagoškega lista ki pišejo o ped. predmetih, ker takšni tudi nas zanimajo — nikakor pa njihovo nemštvo in njihove smešne osobne pričkarije. Kaj pa Popotnik, je tudi tako pristransko naudušen za Slovenstvo, se bori tudi on tako iskreno za novo šolo in učiteljske pravice? — Ves ponižen jo primaha iz Celja ter nam pohlevno ponudi podučne sestavke, pedagoške spise, dopise, novice in učiteljske spremembe, potem se odpravi in ni ga več videti celi mesec dni. Popotniku nikakor nočemo in tudi ne smemo očitati, da bi svoje naloge do konca ne rešil, katero mu kedo naloži. Če mu ni blo nič naročeno, ne more nič povedati, ako mu nikdo važnosti, zanimivosti in spodbuje v torbico ne vloži, nam je tudi prinesel ne bode. Prerad bi po trikrat hodil vsak mesec po slovenskih krajih, ker pa nima s čim in za čim, mu ni mogoče. Kdo je kriv, da naš slovenski učiteljski sluga tako redko prihaja? Njegovi gospodarji — učitelji sami; vsak živi preveč le za se. Treba pa je v domači stvari napredovati po izgledu hrvaških ali nemških učiteljev. Ne sme se gledati na majhne zneske, katere šolskemu napredku na leto darujemo. To, kar za domače šolske časnike izdamo, nam le ti tako vse pošteno povernejo. Predragi slovenski kolegi, predramite se in pogledjte, kako napredujejo naši nemški kolegi, kako se graški pedagoški list ponaša! Ali ne študiramo mi toliko in še več kakor oni; ali nimamo toliko lastne marljivosti, da bi se slovenščine krepkeje poprijeli, kakor nemščine, ne da bi politizirali, da marveč bi začeli velikansko pedagoško stvarino, katere smo se le po nemško učili, vsestranski slovenski pretresovati? Slavno učiteljstvo, to je naša prva, sveta skrb in dolžnost; dežela nas ne plačuje zato, da bi le za naše telesne potrebe skrbeli, ampak zato, da svoj narod krepimo v duševnem in materialnem obziru. Mi smo prvi in edini poklicani, da naše ljudstvo izobražujemo, da v njega blaženo ljubezen do domovine in svojega naroda vsajamo. Kako pa hočemo to storiti, če naših misli drug drugemu ne razodevamo, če naše slovenske pedagoške literature ne pospešujemo — če si nobenega domačega šolskega lista ne naročimo, tem manj pa ga duševno podpiramo? Ali bi ne bilo veselo, če bi „Popotnik“ prinašal po trikrat na mesec podučljivih in zanimivih spisov, predlogov, nasvetov itd., kar bi se doseči zamoglo, ker nas je slovenskih učiteljev na spodnjem Štajarskem čez 400 — reci štiri sto; da bi si le $\frac{2}{3}$ učiteljev Popotnika naročilo — list po 4 gl. — bi mogel potovati z 1072 gl.; duševnih pripomočkov pa da bi le konči 10 % pošiljalo, bi nas bilo čez 40. Orištedimo si vsak teden 8 kr. tako dobimo v enem letu še 5 kr. več, kakor znaša naročnina s poštino vred; ostanimo pa na mesec po dvakrat ob petih ali šestih, da mislimo in pišemo — in Popotnik bo imel denarja in gradiva

dovolj za svoje trikratno potovanje, — nam učiteljem pa ne bode nikdo več očitil, da zanemarjamo slov. pedagogiko, ves svoj slovenski narod in sebe same. „Zborček“ dijaški, če se spominjaš, kaj je bila tvoja naloga, ali si pozabil, da so Ti sedaj roke prostejše, da smeš odkrito pred vsem svetom in brez straha delovati? že dolgo, dolgo je klila v Tvojem 1. predsedniku misel, da bi se Zborček prerodil v „Učiteljski zbor,“ ki bi se razširil med vsemi slovenskimi učitelji — potem bi Popotnik veselja poskakoval. — Součenci, sedaj součitelji, 24 nas je bilo, alj samo dva sta se do sedaj očitno zglasila; kje ste drugi? Na delo, odprite Popotniku vrata in dajte mu v torbico materialne in duševne pomoči!

Novice.

(**Presvitli cesar**) je podaril za zidanje šole v Gruški radgonskega okraja 200 gold.

(**Slomšekovi zbrani spisi**), ktere je zbral, uredil in izdal g. Mih. Lendovšek, vikar v Ptuji, se dobivajo pri njem po znižani ceni in sicer prva knjiga „pesmi“ za 50 kr., druga knjiga „basni in povesti“ za 70 kr. in tretja knjiga „životopisi“ za 70 kr. Pri tem g. pisatelju se tudi dobivajo Orožnovi zbrani spisi po 40 kr. knjiga. — Lepših in boljših knjig je pač težko dobiti kakor so Slomšekovi spisi in Orožnove pesmi. Prav gorko tedaj priporočamo gg. učiteljem, da si jih omislijo in tudi za šolske knjižnice priporočajo. Služile bodo za poduk in kratek čas mladini kakor odraslim. Kdor si jih želi po pošti naročiti, naj doda poštnine 5 kr. od vsake knjige.

(**Štajarsko društvo**) za ljudsko omiko je razdelilo letos za 239 gold. učnih pripomočkov, 789 knjig in 151 zvezkov. Na spodnjem Štajarskem je obdarovalo šole v Skomarjih, Laporji, na Sladki gori, Vuhredi, Podčetrtku in Št. Jurju na Pesaici.

(**Celjska gimnazija**) je imela letos na konci šolskega leta 261 učencev, 130 Slovencev, 127 Nemcev, 2 Hrovata in dva Laha; 18 jih je dobilo prvi red z odliko, 169 prvi red, 29 drugi in 14 tretji red, 4 imajo skušnjo po počitnicah opraviti, 25 jih pa sme preskušnjo narediti.

(**Naučno ministerstvo**) je poterdilo g. Erjavčevo Samotologijo in g. Lavtarjevo Geometrijo kot učni knjigi za srednje šole.

(**Zavoljo špičkov**) so šole zaperte pri sv. Benediktu in sv. Lenartu v slov. Goricah.

(**Ptujski okr. šolski svet**) je priterdil temu, kar je okrajna učiteljska konferenca izrekla, da se namreč ptuji jezik v ljudski šoli nima učiti. — Tudi v nemških ljudskih šolah se do zdaj nikjer ni drugi jezik učil ko edino le nemški jezik. V ljudskih šolah drugih narodov je ravno tako, da se otroci podučujejo edino le v svojem jeziku. Za učenje kakega ptujega jezika so srednje, ne pa ličiske šole.